

Тамара Ямчинська
(Вінниця)

УДК 81'42'246.2

ІНТЕРЛІНГВАЛЬНІ ВКЛЮЧЕННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА АВТОРСЬКОГО ЗАДУМУ

Інтерлінгвальні включення є вербальним засобом, через який автор доносить свій задум, інтенцію в найприйнятнішій для нього формі. Для цього він укладає його в певну іншомовну оболонку. Завдання читача – побачити цю оболонку в тексті й розкрити ідею, яка в ній укладена, приховану інформацію, яку вона в собі таїть. Вибір шляхів зображення дійсності в художньому тексті, в тому числі використання інтерлінгвальних включень, здійснюється автором свідомо і є елементом особливого авторського стилю.

Ключові слова: інтенціональність, інтерлінгвальність, етнічна література, лінгвокреативність.

Постановка наукової проблеми. Інтерлінгвальні включення являють собою актуалізацію механізму інтерлінгвальності, який скеровує вибір та введення іншомовного компоненту як у спілкування білінгвів, так і в художній текст. В лінгвістиці неодноразово піднімалися питання вивчення зміни кодів з позицій семантики і прагматики [2; 8; 10; 11]. Детальний розгляд отримали особливості проблеми багатомовності в художньому тексті [1; 6; 9]. На важливість дослідження інтерлінгвальних включень вказують фахівці в галузі перекладу тексту, лінгвокультурознавства [4; 7]. Лінгвістична література свідчить про підвищений інтерес до комплексного опису функціонально-семантичних характеристик інтерлінгвальності та її ролі в інтерпретації художніх текстів.

Для розкриття принципу дії механізму інтерлінгвальності необхідно подати всебічний опис особливостей його включення в художній текст. **Мета** ж цієї роботи – розкрити інтенціональну природу інтерлінгвальних включень в художній текст. Матеріалом для аналізу служить текст вірша Джаніс Мірікітані «Ламаючи традицію» (Janice Mirikitani. Breaking Tradition).

Виклад основного матеріалу. Темою вірша є вивільнення жінки з кола обов'язків, які на неї покладаються сім'єю, набуття нею власного «голосу», бажання довести силу її духу. У вірші змальовано три покоління жінок – бабуся, мати й дочка. Мати переконує, що її життя відрізняється від життя бабусі, і передбачає, що життя її дочки не таке, як у неї. Лейтмотивом звучать слова «I deny I am like my mother» та «My daughter denies she is like me». В даному творі особливо посилені мотиви змінності життя і різниці між поколіннями. Все більшого значення набуває тема відходу від традицій. Конфлікт між традицією та сучасністю стає настільки актуальним, що його винесено в найсильнішу позицію тексту – його назву «Breaking Tradition».

Характерною для вірша є метафора кімнати (this room we lock ourselves in), яка представляє життя жінки, регламентоване традиціями сім'ї, правилами виховання і поведінки, усталеною, звичною роллю. Жінка пам'ятає, яке життя вела її мати:

She kept her room neat with silence,
defiance smothered in requirements to be otonashii;
passion and loudness wrapped in an obi,
her steps confined to ceremony,
the weight of her sacrifice she carries like
a foetus. Guilt passed on in our bones [12].

Два інтерлінгвальних включення, введені автором до тексту вірша, вказують на етнічну приналежність героїнь: вони є представницями японо-американської сім'ї і культури. Слово *otonashii* означає «слухняний, покірний, спокійний» і вживається для характеристики дорослої людини, в даному випадку жінки.

Мораль і побут японського народу говорять про те, що жінка ніколи не належить собі: народившись, вона є власністю батька, потім чоловіка, потім старшого сина. Тисячоліття панівного світу чоловічої культури докорінно перевиховали жінку, не тільки в побутовому і психологічному плані, а навіть в антропологічному: японська жінка типово вся в м'якості, покірності, в красивості, у повільних рухах і сором'язливості, цей тип жінки, схожої на метелик фарбами, на кролика – рухами.

Оннадайгаку, велике вчення для жiнок, – японський домострой – вчить назавжди пiдкорятися батьку, чоловіку, сину, ніколи не ревнувати, нікому не перечити, нікому не дорiкати.

Обмеженiсть життя японської жiнки, скутої традицiями сiм'ї, пiдкреслюється вживанням ще одного iнтерлiнгвального включення *obi*, яке є назвою широкого, важкого поясу, що пiдперезує жiноче традицiйне плаття-кiмоно. Обi сягає 30 см. в ширинi й 4 м. в довжинi, зав'язується великим декоративним бантом на спинi. Iснують складнi правила японського етикету про те, якi обi можна носити в яких ситуацiях i яким бантом їх слiд зав'язувати.

Жiнка не бажає повторювати життя своєї матерi, не хоче займати принизливе становище, де її можливостi i здiбностi зводяться до функцiї орнаментальностi (*our possibilities must be compressed to the size of pearls, displayed only as passive chokers, charms around our neck*). Вона хоче, щоб почували про її бiди, страждання, пройденi випробування. Вона заявляє про свою нескоренiсть i право на свободу:

I want to tell my daughter of this room
of myself
filled with tears of shakuhachi,
the light in my hands,
poems about madness,
the music of yellow guitars...[12]

Наступне iнтерлiнгвальне включення *shakuhachi* є назвою бамбукової флейти для духовної практики – виконання медитативних мелодiй та класичних японських творiв. Мелодiї *сякухатi* передають найтонкiшi ефекти в iнтонацiї, в тому числi i такi барвистi звуковi нюанси, як шурхiт, шелест та iн. Головний же характерний звук вражає м'якiстю й густотою тембру. Гра на сякухатi може передати навiть людське дихання, яке стає начебто диханням самого життя.

Iнтерлiнгвальнi включення у вiршi створюють не просто японську культурну атмосферу – вони стають квінтесенцiєю мотивiв традицiйних сiмейних стосункiв i регламентованих ролей, а також неминучого конфлiкту поколiнь.

Крiм того, японськi включення вказують на автобiографiчнiсть вiрша. Для його правильної iнтерпретацiї як iсторико-культурного та iндивiдуально-авторського феномена необхідно розумiти i сприймати текст «як живий, такий що розгортається у своєму часi i своєму просторi» [3, с. 54]. Утримання при осягненнi змiсту тексту авторської антропологiї, онтологiї, естетики та iншого в їхнiй єдностi, тобто в їх представленостi в авторськiй iнтенцiї, є умовою прочитання тексту в його повнотi й цiлiсностi, адже явлене в тексті є пережите й осмислене автором, а потiм вiдтворене ним [5, с. 222].

Дженiс Мiрiкiтанi є представницею азиато-американської етнiчної лiтератури. Вона народилася у сiм'ї японо-американцiв напередоднi Другої свiтової вiйни i разом з сiм'єю була iнтернована до концтаборiв з 110 000 iнших японо-американцiв. Гiркий досвiд перемiщення i другосортностi (*sounds shaken from barbed wire and goodbyes and miracles of survival*) сильно вплинув на її формування як письменницi, яка намагається своєю творчiстю зруйнувати стереотипи азиато-американцiв. Зрозумiло, що через дослiдження iсторiї своєї сiм'ї письменниця знаходить свою iдентичнiсть в деталях японо-американського досвiду. Їй вдається уникнути ностальгiчних нот i культурної сентиментальностi. Автор вiршу вiдкидає мовчання i пасивнiсть старших поколiнь жiнок, особливо їхню згоду з обмеженими поглядами на самих себе.

Мiрiкiтанi покiнчила зi своєю етнiчною традицiєю, написавши сильнi, навiть сердитi, вiршi про досвiд японського життя «*by breaking tradition*». Але вона визнає, що цикл не закінчується. Вже дочка дивиться на життя матерi критично, а мати визнає, що вона не знає, чим живе її дитина: *I do not know the contents of her room*.

Творчiсть письменника, його авторськa особистiсть, його герої i теми втiленi в його мовi й можуть бути осягнутi тiльки в ньому i через нього.

Висновки дослiдження. Пiдсумовуючи викладене, можна зробити висновок про те, що iнтерлiнгвальнi включення є особливою формою лiнгвокреативного мислення, результатом запрограмованого порушення мовної схеми i усвiдомленим вiдхиленням вiд мовної норми з метою досягти певного ефекту. Iнтерлiнгвальнi включення – це вербальний засiб, через який автор доносить свiй задум, iнтенцiю в найбільш прийнятнiй для нього формi. Для цього він якби

укладає його в певну іншомовну оболонку. Завдання читача – побачити цю оболонку в тексті і розкрити ідею, яка в ній укладена, приховану інформацію, яку вона в собі таїть. Вибір шляхів зображення дійсності в художньому тексті, в тому числі використання інтерлінгвальних включень, здійснюється автором свідомо і є елементом особливого авторського стилю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арнольд И. В. Семантика, стилистика, интертекстуальность / И. В. Арнольд. – СПбГУ, 1999. – 443с.
2. Бернацкая А. А. Антропонимы в аспекте межкультурной коммуникации / А. А. Бернацкая // Лингвистическое образование и межкультурная коммуникация: проблемы, концепции, пути решения. Сб. статей. Красноярск, СибГТУ, 2003. – С.3-9
3. Валгина Н. С. Теория текста / Н. С. Валгина. – М. : Логос, 2003. – 159с.
4. Воробьев В. В. Лингвокультурология: теория и методы / В. В. Воробьев. – М., 1997.
5. Гагаев П. А. Русские философско-педагогические учения XVIII-XX веков: культурно-исторический аспект / П. А. Гагаев. – М. : Русское слово, 2002. – 462с.
6. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. - М. : Наука, 1981. — 138 с.
7. Гудков Д. Б. Теория и практика межкультурной коммуникации / Д. Б. Гудков. – М. : ИТДГК «Генозис», 2003. – 288 с.
8. Красных В. В. Язык, сознание, коммуникация Сб. статей / В. В. Красных. - М. : «Филология». - Вып. 4. – С. 128-129.
9. Лотман Ю. М. Анализ поэтического текста. – М.: Просвещение, 1972. – 271с.
10. Myers-Scotton Carol. An Introduction to Bilingualism // Language and Cognition. Cambridge University Press: 8 (3). – 2005. – P. 277-284.
11. Gumperz John . Discourse Strategies. – Cambridge University Press: 1982. –240 p.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. Mikiritani J. Breaking Tradition // The heath anthology of American literature. Vol.2, 1994. – P. 3095-3096.

Ямчинская Т. Интерлингвальные включения как неотъемлемая составляющая авторского замысла.

Интерлингвальные включения являются вербальным средством, с помощью которого автор доносит свой замысел, интенцию в наиболее подходящей для него форме. Для этого он укладывает его в определенную иноязычную оболочку. Задача читателя – разглядеть эту оболочку в тексте и раскрыть заложенную в ней идею, скрытую информацию, которую она в себе таит. Выбор средств изображения действительности в художественном тексте, в том числе использование иноязычных вкраплений, осуществляется автором сознательно и выступает элементом особенного авторского стиля.

Ключевые слова: *интенциональность, интерлингвальность, этническая литература, лингвокреативность.*

Yamchynska T. Interlingual Incorporations as an Integral Part of the Author's Intention.

Interlingual incorporations are linguistic means which serve to fulfill the author's intention in the most appropriate form. For this purpose the author uses foreign incorporations. The reader's task is to recognize them in the text and identify the idea, the information hidden in them. The choice of expressive means, as well as the use of interlingual incorporations, the author realizes deliberately. It serves as a distinctive element of the author's style.

Key words: *intentionality, interlinguality, ethnic literature, linguocreativity.*